

گام به گام
همراه دانش آموز
با درس عربی

پیش مطالعه

سؤال:

آیا تاکنون اتفاق افتاده است که درسی را که هنوز تدریس نشده است مطالعه کنید؟

نکته:

اگر این کار را تجربه کرده باشید ، متوجه شده اید که با درس مورد نظر ، بهتر توانسته اید ارتباط برقرار کنید. پیش مطالعه ی درس عربی و مطالعه ی کلمات جدید و ملاحظه ی متون جدید ، تصویر بهتری از درس ، در کلاس برای شما ایجاد می کند ؛ به گونه ای که بهتر می توانید در یادگیری درس ، مشارکت و فعالیت داشته باشید. از داشتن اشتباه در این مورد هرگز نهراسید. اشتباه ، حق یک دانش آموز است.

واژه خوانی

سؤال:

اگر متن درس شما ، از تعداد زیادی کلمات جدید تشکیل شده باشد ، برای فهمیدن درس چه کار می کنید؟

نکته:

به نظر می رسد که بهتر است به **واژه نامه** ی کتاب مراجعه کنید و معنی آن کلمات را به دست آورید. یادگیری کلمات جدید هر درس ، نقش بسیار مؤثری در فراگیری درس دارد. ترجمه ی متن درس و ترجمه ی جملات مربوط به تمرین ها ، در گرو دانستن معنی این کلمات است. فکر خواندن عربی را بدون خواندن و دانستن معنی واژه ها ، از سر خود بیرون کنید ، مگر این که بر متن خوانی تأکید بیشتری داشته باشید. قواعد مهم است اما نه به اندازه ی یادگیری معنی واژه ها و جمله ها.

متن خوانی

سؤال:

شما تا چه حد می توانید یک متن عربی را بدون اشتباه بخوانید؟

نکته:

البته داشتن اشتباه ، مهم نیست ؛ مهم این است که شما اشتباهات را به حداقل برسانید. پس از یادگیری کلمات جدید درس و اطمینان از یادگیری کامل آن ها ، وظیفه ی دانش آموز ، خواندن متن عربی و صحیح خوانی آن است. البته متن عربی درس حداقل یک بار باید پیش مطالعه شده باشد. متن درس هر چه بیشتر خوانده شود ، در یادگیری مؤثرتر است. در خواندن متن درس در دفعات پایانی ، دانش آموز معمولاً توانایی خواندن متن را به شکل

صحیح پیدا می کند و چگونگی بیان جملات را درمی یابد. برای صحیح خواندن متن ، می توان از نوارهای صوتی نیز استفاده کرد. مهارت خواندن از مهارت های مهم یک زبان محسوب می شود.

بازیابی واژه ها

سؤال:

آیا تا به حال برای شما پیش آمده است که با این که کلمات جدید درس را هم خوانده اید در ترجمه ی یک جمله مشکل داشته باشید؟

نکته:

احتمالاً این مشکل ، مربوط به فراموش کردن واژه هایی است که در درس های قبل یا سال پیش خوانده اید. پس از خواندن متن ، نسبت به ترجمه ی آن به فارسی اقدام کنید. برای انجام این کار ، علاوه بر دانستن معانی کلمات جدید ، باید معنی کلمات خوانده شده ی قبلی را نیز بدانید. به عبارتی باید معنی هریک از واژه ها را بدانید. البته گاهی شما از روی متن ، می توانید جمله ای را که یکایک معنی آن را نمی دانید ، ترجمه کنید. برای دستیابی به معنی این کلمات ، بهترین کار ، مراجعه به این معنی کلمات در درس های قبلی و یا کتاب های پایه ی قبل است.

ترجمه

سؤال:

اگر شما مترجم یک کتاب داستان باشید ، آن را چطور ترجمه می کنید؟ آیا به همان ترتیبی که کلمات عربی در جمله قرار گرفته اند ، معنی فارسی آن ها را کنار هم می چینید؟ یا سعی می کنید ترجمه ی روان و ساده ای را ارائه کنید؟

نکته:

قطعاً اگر ترجمه ی شما ساده و روان باشد ، خواننده ی کتاب شما بیشتر می شود. پس سعی کنید جملات به فارسی روان معنی شوند و از حفظ کردن معنی جملات ، بدون دانستن معانی یکایک کلمات خودداری کنید. زیرا این امر یکی از عوامل خستگی دانش آموز است و این کار نه تنها سودی برای دانش آموز ندارد ، بلکه باعث افزایش کار دانش آموز و کاهش کارایی او می شود. معمولاً تعداد جملات از تعداد واژه ها بیشتر است و حفظ کردن معنی جملات ، سنگین تر از حفظ کردن واژه هاست ؛ پس به فکر صرفه جویی باشید.

پاکنویس

سؤال:

شما پاکنویس خود را چگونه تهیه می کنید؟ آیا متن عربی درس و صورت تمرین ها را در دفتر می نویسید و برای ترجمه ی فارسی و پاسخ تمرین ها جای خالی می گذارید تا سر کلاس ، بدون قلم خوردگی ، پاسخ های صحیح معلم را وارد دفتر کنید؟! یا این که از قبل ، تلاش خود را کرده اید و

پاسخ هایی کم و بیش درست یا غلط ارائه داده اید؟ به نظر شما کدام روش باعث یادگیری بیشتر می شود؟

نکته:

هنگامی که قصد مطالعه از روی پاکنویس را دارید ، جمله های عربی را از روی کتاب بخوانید و سعی کنید آن ها را ترجمه کنید. پس از ترجمه ی هر جمله ، به پاکنویس خود مراجعه کنید. در صورت داشتن خطا ، مورد را ، بررسی و اصلاح نمایید. هنگام مطالعه ی پاکنویس ، جملات بعدی باید با وسیله ی مناسبی پوشانده شود تا چشم ، با آن ها برخورد نداشته باشد.

قواعد

سؤال:

شما تا چه حد به خواندن و آموختن قواعد اهمیت می دهید؟

نکته:

برخی به قدری در این مورد زیاده روی می کنند که گویی هدف آن ها از آموختن عربی ، آموختن قواعد است. بهترین زمان برای یادگیری قواعد ، بعد از متن خوانی و ترجمه است. چه بسا خود شما به این روش متوجه قواعد بشوید ، بدون این که قواعد را مطالعه کرده باشید. قواعد را یا مستقیماً از کتاب مطالعه کنید و یا با توجه به شیوه های ابتکاری معلمان محترم – که به طور خلاصه در اختیار شما قرار داده می شود – آن ها را مورد بررسی قرار دهید ، به شرط آن که چیزی از مطالب جا نمانده باشد.

درک مطلب

سؤال:

حل تمرین درک مطلب را چه زمانی انجام می دهید؟ آیا پیش از این که متن درس و ترجمه ی آن را مرور کرده باشید ، قصد حل تمرینات درک مطلب را دارید؟

نکته:

به یاد داشته باشید که همان طور که جایگاه درک مطلب از نظر مکانی ، بعد از متن است ؛ از نظر زمانی هم بعد از آن است. پس از مطالعه و ترجمه ی متن ، به تمرین درک مطلب بپردازید.

حل تمرین

سؤال:

شما تمرین ها را چگونه حل می کنید؟ آیا اصراری بر دانستن معنی آن ها دارید؟ آیا می دانید دانستن معنی آن ها معمولاً کمک بزرگی به حل آن ها می کند؟

نکته:

تمرین ها را با توجه به موارد گفته شده ، مورد بررسی و مطالعه ی خود قرار دهید. اهمیت تمرین ها از متن درس کمتر نیست و شما با حل تمرین ها

به اهداف اصلی درس می رسید. دانستن معنی جملات تمرین ها را فراموش نکنید.

نوشتن در کتاب

سؤال:

آیا شما در کتاب خود چیزی می نویسید؟ آیا کتاب را با نوشته های خود به صورت صفحات غیر قابل خواندن در می آورید؟

نکته:

مطمئن باشید که اگر نوشتن در کتاب ، کار مفیدی بود ، مؤلفان کتب درسی این کار را برای شما انجام می دادند و پاسخ ها را به زیبایی در کتاب قرار می دادند. از نوشتن پاسخ در کتاب ، خودداری کنید تا کتاب ، همیشه قابل مطالعه باشد و شما بتوانید از خود پرسش نمایید ، بدون این که در این کار از اعضای خانواده ی خود کمک بگیرید. خالی بودن کتاب از پاسخ ، قدرت ذهنی شما را افزایش می دهد و موفقیت شما را بیشتر می کند.

کتاب های کمک درسی

سؤال:

آیا شما از کتاب های کمک درسی استفاده می کنید؟ معیار شما برای انتخاب این کتاب ها چیست؟

نکته:

کتاب های کمک آموزشی در درس عربی بر دو نوع اند: نوعی از آن ها ، متن درس ها را ترجمه کرده و پاسخ تمرین ها را در اختیار دانش آموز قرار می دهند. دانش آموزی که از این کتاب ها استفاده می کند ، معمولاً قدرت تفکر خود را از دست می دهد و فقط به حفظ کردن پاسخ ها می پردازد. نوعی دیگر از کتاب ها ، با طرح سوالات و پرسش های مختلف ، باعث ایجاد تفکر در دانش آموز می شوند که البته باید در انتخاب آن ها دقت کرد. ضمناً برخی از این کتاب ها به طرح مباحث خارج از کتاب می پردازند که ضرورتی به مطالعه ی آن ها نیست.

مروری بر قواعد سال قبل

سؤال:

برای خواندن یک کتاب درسی ، شما علاوه بر دانستن معنی کلمات به چه چیز دیگری نیاز دارید؟ آیا قواعد کتاب قبلی را خوب می دانید؟

نکته:

به عنوان مثال در عربی دوم راهنمایی ، یادگیری درس اول از نظر قواعد ، اهمیت بسیار زیادی دارد. زیرا مجموعه ی این قواعد ، تشکیل دهنده ی نکات مهم دستوری عربی اول است که تا پایان ، ضرورت دارد شما آن ها را بدانید. یادگیری قواعد فعل ماضی و مضارع که در کتاب عربی دوم راهنمایی مطرح شده است ، برای دوره ی متوسطه اهمیت بسیار زیادی

دارد. حل مشکل دبیرستانی‌ها معمولاً در یادگیری فعل ماضی و مضارع است؛ پس مروری جدی بر آن‌ها داشته باشید.

روش پرسش و پاسخ

سؤال:

آیا تاکنون از شما خواسته شده که برای یک درس، چند سؤال بسازید؟

نکته:

روش پرسش و پاسخ از روش‌های مفید است که حتی می‌توان بیشترین زمان تدریس را به این روش سپری کرد. برای حل بسیاری از تمرین‌ها در عربی دوم می‌توان سؤال‌هایی در ارتباط با ((کلمات راهنما)) مطرح کرد. به عنوان مثال در جمله ی ((الطالِبَاتُ . . . الدرس.)) که قرار است با فعل ماضی از ریشه ی ((سَمِعَ)) تکمیل شود، سؤالاتی را درباره ی کلمه ی ((الطالِبَاتُ)) به عنوان ((کلمه ی راهنما))، می‌توان مطرح نمود که عبارت است از: آیا این کلمه مفرد است یا مثنی یا جمع؟ مذکر است یا مؤنث؟ غایب است یا مخاطب یا متکلم؟ این در حالی است که معلم محترم، هر یک از این اصطلاحات را برای دانش‌آموزان توضیح داده است.

درس اول

سؤال:

به نظر شما در کتاب‌های عربی کدام درس از همه مهم‌تر است؟

نکته:

شاید شما سخت‌ترین درس را مهم‌ترین درس می‌دانید. مهم‌ترین درس همان درس اول است. اگر شما درس اول را خوب بدانید، مشکل شما در یادگیری درس‌های بعد کمتر می‌شود. در عربی سوم نیز، یادگیری درس اول، بسیار مهم است. زیرا نه تنها در ترجمه ی متن‌ها به دانستن فعل ماضی و مضارع نیازمندیم، بلکه برای ساختن فعل امر، نهی و ماضی و مضارع منفی به دانستن این قواعد احتیاج داریم.

با آرزوی موفقیت برای دانش‌آموزان عزیز و همکاران گرامی

لازم به ذکر است که این مطالب در شبکه ی رشد نیز درج گردیده است

علیرضا میزانیان

<http://alirezamizanian.blogfa.com>